

Jeu de boules brengt mensen bij elkaar

Jeu de boules staat in Nederland vooral bekend als tijdverdrijf op de camping. Lekker een balletje gooien tijdens de vakantie. Maar de laatste jaren wordt het balspel in ons straatbeeld steeds populairder. Senioren beschouwen de jeu-de-boulesbaan als gezellige ontmoetingsplek. In het grensdorp Putte is het spel zo populair, dat drie extra banen zijn aangelegd. “We zijn fanatiek, maar het gaat vooral ook om het samenzijn!”

Als Frans Bauer niet zo luid uit de speakers had geschald, hadden de bewoners van het grensplaatsje Putte zich gemakkelijk op een Frans dorpspleintje kunnen wanen. Onder de schaduwrijke bomen vallen metalen jeu-de-boulesballen met doffe plofjes in het gras. Tientallen senioren spelen hier een potje petanque. Aan de rand van het veld staan enkele rollators. Op een houten scorebord wordt de stand nauwkeurig met wasknijpers aangegeven. Wie niet goed kan bukken, gebruikt een koordje met een magneet eraan om de bal op te tillen. Slechts één baan is een officiële, met de juiste afmetingen en voorzien van fijn grind. De rest van de spelers moet het doen met het hobbelige, wat kaalgesleten grasveldje.

het balgevoel. De gemeente heeft tienduizend euro beschikbaar gesteld voor de aanleg van de banen. We zullen desondanks ook nog vaak op gras moeten spelen, want er doen steeds meer mensen mee. Het gaat daarbij niet alleen om het spel, maar vooral ook om het sociale gebeuren”, legt Van de Brug uit.

DE ZEVENTIG GEPASSEERD

De jeu-de-boulesbanen grenzen aan Multi Functioneel Centrum de Biezen, dat voorzien is van een café, biljarttafels, feestzalen en een sporthal. Een drankje of een leuk contact is dus nooit ver weg.

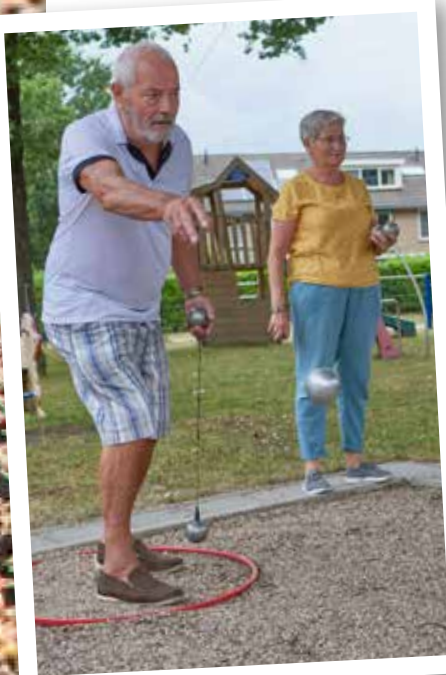
“En we hebben er buiten een tent bij, dus we zitten goed beschut als het regent”, vertelt Theo Rasenberg (74). Hij begon enkele jaren geleden met een stel vrienden van de voetbalclub jeu de boules te spelen. Elke woensdag kwamen de mannen bijeen. “De meesten van ons zijn de zeventig gepasseerd. Je zoekt dan naar een andere, rustigere bezigheid. Samen hebben we toen een echte jeu-de-boulesbaan aangelegd. Dat besloten we onder de vlag van KBO Putte te doen. Dan ben je meteen verzekerd als iemand per ongeluk een bal tegen een auto zou gooien of iets dergelijks.” Al gauw bleek dat meer mensen, ook uit het België, geïnteresseerd waren. “Ze zagen ons bezig en wilden meedoen. Hartstikke leuk natuurlijk. Op drukke dagen en bij toernooien spelen we op zes velden met dertig mannen en vrouwen.”

MENSEN LEREN KENNEN

Hoewel het spel volgens de regels wordt gespeeld en regelmatig de meetlat tevoorschijn komt om de afstand tot het kleine houten balletje te bepalen, is het volgens Ineke Jansen vooral een sociale

SOCIAAL GEBEUREN

“Maar daar komt in september verandering in”, zegt Henk van de Brug (65), voorzitter van Koninklijke Ouderenbond (KBO) Putte, trots. “Jeu de boules is in Putte zo populair, dat we er drie volwaardige banen bijkrijgen. Het grasveld speelt niet lekker. Je mist

Tekst: MARLOES DE MOOR

Foto's: JASPER VAN BLADEL

DE SPELREGELS ZIJN SIMPEL

Er spelen altijd twee teams. Een team bestaat uit één, twee of drie personen. Eén tegen één wordt ‘tête à tête’ genoemd, twee tegen twee ‘doublette’ en drie tegen drie ‘triplette’. Het team dat de toss wint, gooit een houten balletje (ook wel de but) vanaf de werpcirkel op een afstand van zes tot tien meter. Degene die de but heeft uitgegooid, probeert zijn of haar boule (een metalen bal van zo’n 700 gram) zo dicht mogelijk bij de but te plaatsen (‘pointeren’). De werper blijft met beide voeten in de werpcirkel staan tot de boule stilligt. Een speler van de tegenpartij probeert vervolgens een boule nog dicht bij de but te plaatsen. Een tweede mogelijkheid is om de boule van de tegenstander weg te ketsen (‘tireren’). Als het niet lukt de eigen boule dicht bij de but te plaatsen, wordt net zo lang doorgegooid tot het is gelukt, of tot het team geen boules meer heeft. Als het wél lukt, is de tegenpartij weer aan de beurt om dicht bij de but te plaatsen.

Het gebeurt weleens dat iemand met de voet zijn bal een stukje dichterbij duwt

ontmoetingsplek. Voor haar bood het spel uitkomst toen haar man vier jaar geleden overleed. “Wij brachten samen veel tijd in Frankrijk door. Daar werd natuurlijk veel jeu de boules gespeeld. We hadden er zelf ook een setje ballen liggen, maar gek genoeg deden we het nooit. Op dat idee kwam ik pas hier in Putte. Het is een gezellig spel. Ik leerde allerlei ▶

nieuwe mensen kennen. Na afloop drinken we samen een drankje of maken we een dansje. Putte leeft!”

FANATIEK

Met eventuele beperkingen wordt rekening gehouden. Wie last heeft van een arm of hand, mag ook onderhands gooien. “We zijn daarin niet al te streng, maar we doen het spel wel volgens de regels. En verliezen doen de meesten liever niet. Het gebeurt weleens dat iemand met de zijkant van de voet zijn bal een stukje dichterbij duwt”, zegt Theo lachend. Ineke bekent dat ze behoorlijk fanatiek is geworden. “Gisteren won ik nog met veertien punten. Maar het gaat de ene keer beter dan de andere. Er zitten heel goede spelers uit België tussen. Die ketsen je bal weg. Daar kan ik weleens de pest in hebben”, lacht ze.

NIEUWE VRIENDSCHAPPEN

Ook in de rest van Brabant wordt jeu de boules omarmd. Steeds vaker is het spel in het straatbeeld te zien. Zo zijn in verschillende wijken in Vught al jeu-de-boulesbanen aangelegd. De VVD maakt zich in Den Haag sterk voor de komst van drie jeu-de-boulesbanen. Dat moeten aantrekkelijke plekken worden waar oudere mensen samenkomen. Op het lijstje staan het Lange Voorhout, de Fahrenheitstraat en de wijk Loosduinen. In het noordelijke Assen reageerden senioren aanvankelijk wat sceptisch op het Franse balspel. ‘Wat moeten we met jeu de boules?’ Inmiddels heeft serviceflat De Anemoon in Assen een eigen jeu-de-boulesbaan; *the place to be* voor ouderen. Er wordt niet alleen een balletje gegooid, maar ook een glas wijn gedronken en een praatje gemaakt. Zo ontstaan nieuwe vriendschappen.

“Dat is het mooie van dit spel”, verklaart Henk van de Brug enthousiast. “Het brengt mensen samen!” “En je hoeft er verder niet veel voor te kunnen. Je moet alleen zorgen dat je niet uitdroogt”, zegt Theo en hij neemt nog een slok bier. “Proost!” ■

GRIEKEN EN ROMEINEN SPEELDEN HET AL

Jeu de boules stamt af van een balspel dat al in het oude Griekenland werd beoefend. De Romeinen veranderden het vervolgens in een versie die meer lijkt op het spel zoals dat nu bekend is. Door de eeuwen heen blijft het bestaan als tijdverdrijf. In de Middeleeuwen was er zelfs sprake van een flinke opleving. Na de Franse Revolutie ontwikkelde het spel zich tot een echte volkssport.

Het jeu de boules zoals het nu wordt gespeeld, is volgens overlevering ontstaan rond 1907 in La Ciotat, vlakbij Marseille. Jules Lenoir, een oudere man, speelde het balspel, maar kon geen aanloop nemen vanwege zijn reuma. Hierdoor ontstond de regel dat de speler binnen een cirkel moest blijven als hij de bal wierp. In 1958 werd de internationale bond van jeu de boules opgericht. Een jaar later vonden de eerste wereldkampioenschappen Petanque plaats.

OOK STEEDS MEER JONGEREN BOULEN

In Frankrijk is jeu de boules nog altijd het populairst. Het land telt ongeveer 350.000 officiële leden van verenigingen en zo'n 17 miljoen hobbyspelers. Ook in ons land is de balsport in trek. De Nederlandse Jeu de Boules Bond heeft zo'n 18.000 officiële leden, verdeeld over meer dan 225 verenigingen. Dat aantal groeit. Daarnaast zijn er talrijke recreatieve spelers die zich niet aansluiten bij een vereniging. Ook steeds meer jongeren tonen interesse voor het spel; jeu de boules is hip. In steden als Amsterdam, Utrecht en Rotterdam zijn al jeu-de-boulesfoodhallen en jeu-de-boulesbars.